

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS OADA SENMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

¡JEURE!

L'única feyna que ara 's fa ab gust.

LA SENMANA

Ja tenim tancada oficial y definitivament la Exposició general de Belles Arts, organitzada—ó desorganitzada—pel Ajuntament de Barcelona.

Suposo, y estich segur de no equivocar-me, que á vostés els tindrà la notícia tan sense cuydado, que la rebrán de la mateixa manera que si 'ls digués que l'emperador de la Xina 's deixa la barba ó que á la Patagonia s'han apujat els queviures.

Pero si vostés tenen prou sanch freda per pendres d'aquest modo una clausura de tanta trascendencia, no tothom se troba en el mateix cas.

¡Sentissin á horas d'ara las exclamacions que per aquest motiu están llensant los nostres regidors! ¡Tancarse la Exposició! ¡Estroncarse repentinament aquell xorro, que semblava inagotable, de festes, missas, concerts, vetlladas, recepcions, focs artificials... y tiberis!

¿Ahónt anirán ara á passar las tardes y las nits las respectables familias dels simpátichs concejals? ¿Ahónt anirán que trobin un *arrós* tan suculent y abundant com el que á la Exposició de Belles Arts se guisava?

Perque, ara que s'ha posat punt final á aquesta moixiganga artística, crech que ja es hora de dir la veritat al públich, y de dir-la ab totes las lletras.

Tot aquest barullo de pinturas y esculturas que l'Ajuntament arma en lo Palau del Parch cada dos istius, no es altra cosa que un pretext hábilment buscat per divertir-se y xalarse á las nostras costellas.

¡Las Belles Arts! ¡las industrias artísticas!... ¡Lo que 'ls interessan als regidors totes aquestas tonteries de tela, barro, fusta, marmol ó bronzo!

Las millors *bellas arts* son las inspeccions dels mercats y las comissions de mataderos y consums; las grans *industrias artísticas* han d'encaminarse ab preferencia á la compra de solars com lo de Jerusalem, á la combinació de subastas y á la realisació d'empréstits quantiosos.

¡Aixó es l'art! ¡Aixó es la verdadera industria! ¿Lo demás? ¡Psé!... ¿Pot, un regidor que s'estimi, pëndresho en serio?

Pero, encare que no gayre versats en lo text evangélich, los concejals també ho saben:—No sols de pa y ví s'alimenta l'home. No totes las funcions edilicias han de ser materials y administrativas: es necessari també divertir-se, expansionarse, *echar una cana al aire*, y per aixó ¿qué mes prácticich, mes bonich ni mes dissimulat que las Exposicions?

L'èxit obtingut per la que diumenje va tancarse prova que l'Ajuntament coneix el panyo, y que en quant á *cuquería* no hi ha qui puga passarli la ma per la cara.

¡Quínas tardes mes hermosas s'hi han passat en aquells salons! ¡Quínas tertulias mes animadas s'hi han organitzat en aquells jardins!

Lo públich, lo verdader públich no n'ha sapigut una paraula: ell no ha de fer altra cosa que callar, pagar y aprobar los comptes que d'aquí un parell de mesos li presentin.

Pero 'ls regidors, las familias dels regidors, los amichs dels regidors, los vehíns dels regidors y hasta las criadas dels regidors ¡cóm se n'han aprofitat de la *gran* Exposició de Belles Arts é industrias artísticas!

Ben clar ho diu la nota dels ingressos. Cada concert, cada vetllada, cada funció produhía apenas deu ó dotze pessetas, y no obstant los salons, las galerías, los jardins, tot era plé.

¿Quí ho omplía? Ells, los regidors, las familias dels regidors, los amichs dels regidors, los vehíns

dels regidors; aquesta rassa privilegiada que avuy se lamenta amargament de la clausura de la Exposició, y que ab llágrimas als ulls pregunta compungida:

—¿Ahónt anirém á divertirnos ara?

¡Ah! Ja cal que l'Ajuntament en la próxima sessió *de segona convocatoria* s'ocupi y 's preocupi del assumpto. Es indispensable que busqui algo, que inventi algo pera distreure 'ls ocis de tot' aquesta colla de desenfeynats, que no pensan en altra cosa que en expansionarse á costa del erari municipal y lluhir cómoda y gratuítament los seus vestits clars y las sevas botinas róssas.

¿No sería vergonyós que en una ciutat tan espléndida y brillant com la nostra, 'ls regidors, las familias dels regidors, los amichs dels regidors y 'ls vehíns dels regidors s'haguessin de gratar la butxaca per divertir-se?

*
**

Es diferent nosaltres, los ciutadans rasos, que 'ns *divertim* sempre, y hasta devegadas á pesar nostre.

Vejin, sinó, lo que passa ab los ditxosos abusos dels tranvías, jardineras y demás carruatjes. ¡Es una *diversió* qu'encanta, una distracció continua, perpétua!

A pesar dels recients y dolorosos exemples que han ensangrentat nostres carrers y que semblavan haver tret á l'autoritat municipal de la seva inercia; á pesar del crit unánim d'indignació y de protesta que 'ls repetits y no castigats atropellos dels vehícules ha aixecat; á pesar de las disposicions presas y de las ordres donadas, tranvías, jardineras y demás carruatjes han continuat fent de las sevas, y á la desgracia del dilluns ha seguit la del dimars, y al darrera ha vingut la del dimecres, y á continuació ha ocorregut la del dijous... Sortim poch menos que á desgracia per día, menos los festius y 'ls de *moda*, en que, en atenció á la solemnitat de la diada, las desgracias son dugas ó tres.

¿Y donchs, dirán vostés? ¿y las ordres donadas? ¿y las disposicions presas?

No se'n sab una paraula. Es á dir, sí; se'n sab... que aquí las ordres y las disposicions se dictan únicament per tení 'l gust de no cumplirlas.

Tothom está á la mateixa altura. L'arcalde mana, sense pendres la molestia d'averiguar després si 's compleix lo que ha manat; los dependents de l'autoritat s'enteran de las ordres que 'ls dictan, y als cinch minuts ja no 's recordan, ó fingeixen no recordarse, de lo que 'ls han dit. Y 'l públich, que ab la seva forsa moral y la seva constant pressió deuria obligar al un y als altres, al arcalde y als seus delegats, á respectar las lleys escrites y á vetllar per l'existencia dels ciutadans que á la seva vigilancia la confian, el públich se mira la cosa ab olímpica indiferencia y es el primer en violar las lleys, en atropellar las ordres y en desobeir los reglaments.

De santa Bárbara tothom se'n recorda quan trona; pero passada la tronada, santa Bárbara queda á recó, y ningú 's cuyda de res mes que de satisfacer la seva propia conveniencia.

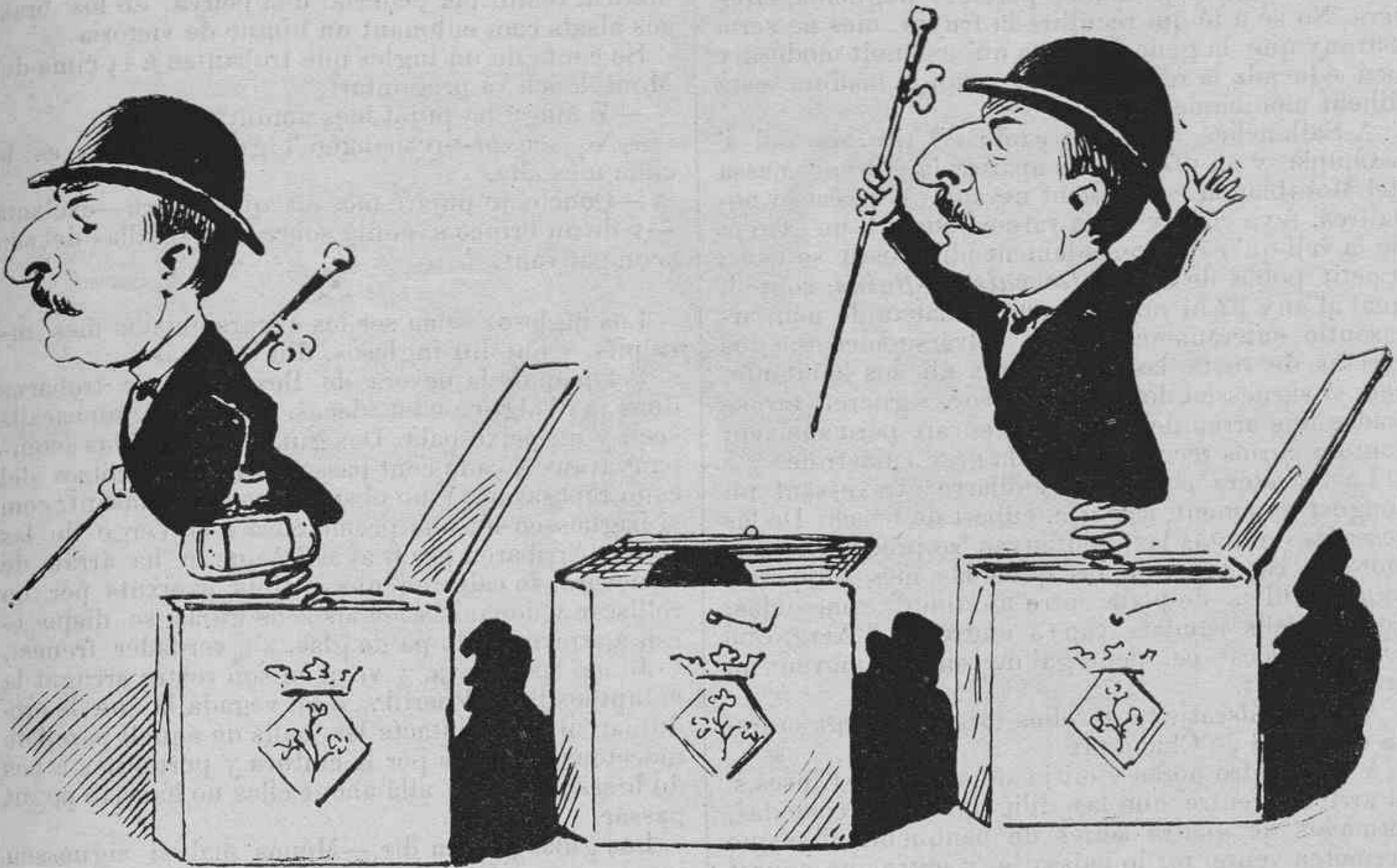
¿Un tranvía trosseja á un infelís?

—¡Aquests tranvías!... ¡Aquestas autoritats!... ¡Aquest abandono!...

Pero l'endemá, al cap d'un' hora, els mateixos que 's desganyitavan cridant y protestant, s'empenyen y s'atropellan pera pujar á un cotxe del tranvía que va als banys, y s'apilan á dotzenas als estribos y á las plataformas exposantse á morir trossejats com aquell infelís á qui compadían fa poch rato.

Aixó sí; deixin que la desgracia 's consumi. Veurán com tornarem á sentir cridar:

L' ARCALDE DE GRACIA
TRANSFORMACIONS RÁPIDAS

Sense dir rés ni avisá,
pren la mangala y se 'n va.

¿Hont es ara? ¡Tururut!
L' home ha desaparecut.

Transcorregut un moment,
reapareix súbitament.

—¡Aquest abandono!... ¡Aquestas autoritats!... ¡Aquests tran-vías!

A. MARCH.

A UNA...

Has dit que á tothom criti
que sent lleig pretench ser ma
que só deixeble de Ba
y que, per tú faig lo mi

Que tinch l' ánima de can
que ningú hi ha, que no no
m' está mal portar bigo
ja que no tinch qui m' aguan

Qu' encare dormo á la pa
que, tot jo, estich fet un o
que 'm frecuento ab una co
que 'l mes serio es un cana

Que 'l meu mal no té reme
si no 'm portan á Sant Bo
y que obrant igual qu' un no
es per mí impune la lle

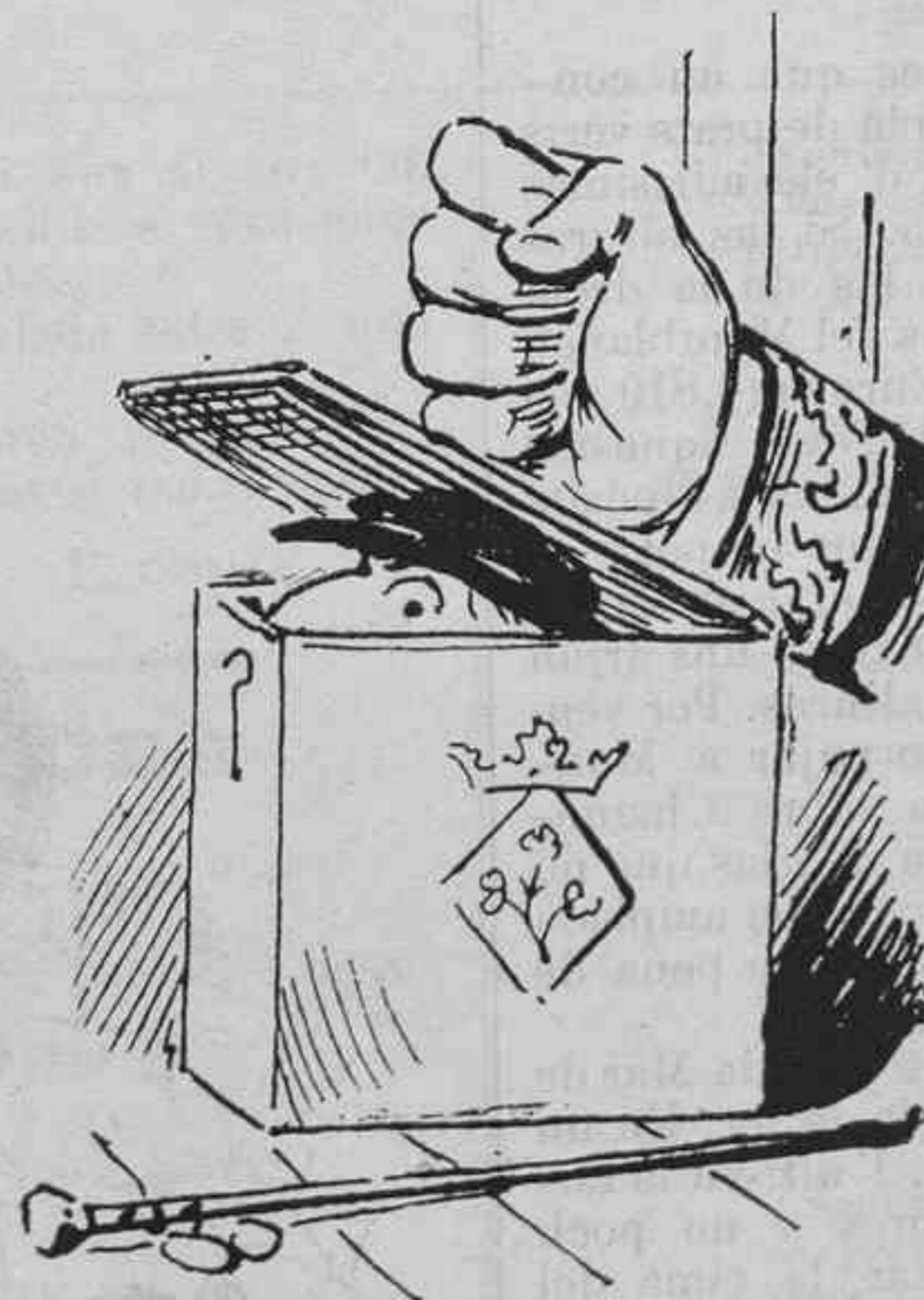
Aixís m' has tractat fins a
pro jo 't jur que 'm venja
puig á tothom xerra
que no ets filla de ta ma

SANCH DE CARGOL.

NOTAS D' ISTIU

LA VALL DE CHAMONIX

De nom quan menos tothom lo coneix ó casi tothom: qui no l' ha vista al natural, l' ha vista en

¡Pataplaf! ¡Ficat aquí!...
¿Tornará encara á surtí?

fotografía... qui ni aquesta ditxa ha tingut recordará sens dupte 'l títul de una de las obras mes inspiradas de Donizzetti, la *Linda di Chamounix*. Bé es veritat que 'l mestre, lo mateix podía anar á buscar la seva *Linda* á Chamounix ó *Chamonix* com s' ha de dir segons el mapa, que á Vallvidrera si Vallvidrera hagués estat de moda.

Chamonix ho vé sent desde principis del present sigle. Cada istiu visitan aquesta vall incomparable de l' Alta Saboya de 15 á 20,000 forasters, procedents de totas las parts del mon. Totas las rutas que hi conduheixen son hermosíssimas, per la seva frondositat y per la doble serie de montanyas eternament verdas y eternament nevadas en las cimas, entre las quals roda la cómoda diligencia.

Jo he pres la ruta de Ginebra, y desde aquesta ciutat fins á Cluses, petit poblet de rellotjers, se fa 'l viatge en una hora

y mitja de ferrocarril. Los rellotjers de Cluses sostenen una escola de rellotjería instalada en un edifici modern, grandió y elegant ab honors de palau. L' afany ab que perfeccionan la seva industria faría dir á un andalús que 'ls rellotjers de Cluses *dan la hora*.

La carretera de Cluses á Chamonix segueix l' estreta vall del Arve. De turons majestuosos á l' un y

al altre costat, plens de abets drets com ciris qu'escalen las alturas, no'n vulguin mes. Y á tot lo llarch de la carretera, en lloch de plátanos, acacias ó polls, arbres fruyters: pomeras, pereras, nogueras, cirerers. No sé á fé qui recullirá la fruyta, mes no seria estrany que la gent del país qu' es molt modosa y ben educada la respectés fins quan ja madura, está dibent menjeume.

A Sallanches, ahont se cambia'l tiro, la vall s'aixampla, y en días serens apareix la enorme massa del Montblanch enterament nevada. Al passarhi nosaltres, feya rúfol y no la varem veure. A un extrém de la vall qu' es extremadament pintoresca se troba'l petit poble de *Saint Gervais-les-Bains*, sobre'l qual al any 92 hi va caure una avalanxa de neu, arrasantlo enterament. No van salvarse mes que dos casetas de fusta, las quals junt ab sos habitants, com si siguessen dos arcas de Noé, sigueren arrasadas fins arrán del riu, ahont encare permaneixen, com un curiós recort de aquella gran catástrofe.

La carretera comensa á enfilarse atravessant un congost imponent, salvatge, cubert de bosch. De las vessants de totas las montanyas se precipitan brumosas cascadas, de las quals las mes llunyanas semblan filets de plata entre un tou d'esmeraldas. Tots aquells caudals van á engroixir l'Arve, que corre desbocat pel pedregal de son llit movent un gran estrépit.

Aquest paissatge marvellós forma la llarga entrada de la vall de Chamonix.

A las quatre horas y mitja de sortir de Cluses s'hi arriba, y entre que las diligencias son cómodas, formadas de quatre series de banquetas altas que permeten veure tot lo paissatge, y entre que aquest ofereix sempre encants indescriptibles, las quatre horas y mitja se passen com qui diu en un instant.

*
* *

Lo poble de Chamonix no es mes que un conjunt de *hôtels* al mitj de un petit plá de prats verts y frescos y vorejat per tots indrets d'elevadíssimas montanyas. Lo riu Arve l'atravessa. Si las alturas de l'esquerra son molt espedadas, las de la dreta mes encare, puig forman los repetjes del Montblanch qu' es la montanya més alta de l'Europa (4,810 metros: mes del doble del Montseny.) Totas aquestas alturas están cubiertas de neveras, inmensos dipòsits de neu congelada, de una gruixaria que no pot calcularse. Algunas de aquestas neveras, com la de Bossons, la mes próxima á la vila, baixan fins arrán de la vall; otras s'extenen per las alturas. Per veure la famosa *Mer de glace* hi ha que pujar á Montauvert (uns 1,000 metros de altura sobre Chamonix.) L'espectacle de aquella massa de glas que no té menos de 7 kilòmetros de llarch per una amplada que oscila entre 750 y 2,000 metros val la pena de arrostrar la fatiga de l'ascensió.

La visita á las neveras de Bossons y de la Mar de glas son las dos excursions mes fácils de fer. En un sol día pot efectuarse l'una al matí, l'altre á la tarde. Las demás requereixen molt temps y no poch gasto. Aixís per exemple per visitar la cima del Montblanch se necessitan tres días, y de 500 á 600 pessetas. S'han de pendre de tres á quatre guías, que obran camí á través del glas, vos ajudan á salvar las perillosas clivellas, algunas de las quals son verdaders abismes, vos portan lligats per la cintura en los passos mes perillosos... y tot per arribar al cim y no veure res la major part de las vegadas á causa de las boiras y de la calitja.

Quan una expedició guanya l'altura dispara una canonada y desde Chamonix se respon ab un'altra.

Avants l'ascensió era poch menos que impossible. Lo sabí Saussure qu' es qui primer va ferla té una

estátua de bronze en una de las plassas de Chamonix, formant grupo ab lo guía Bonnat qu' es qui vá acompanyarlo. Tots dos están en actitud melodramática, tenint per pedestal una penya, ab los braços alsats com entonant un himne de victoria.

Se conta de un inglés que trobantse á la cima del Montblanch va preguntar:

—Y ningú ha pujat mes amunt?

—No, senyor—respongué'l guía—aquesta es la cima mes alta.

—Donchs jo pujaré mes alt que ningú—exclamá—y de un brinco s'enfilá sobre las espatllas del séu acompanyant.

Los inglesos solen ser los excursionistas mes intrépits, y qui diu inglesos, diu inglesas.

Pel camí de la nevera de Bossons vaig trobarne duas ja d'alguna edat, flacas, angulosas: un bacallá sech y un peixo-palo. Dos guías robustos las acompanyavan. A cada cent passos, en los recotzes del camí reposavan. Y no obstant anavan avansant, com si haguessen fet una prometensa á la Verge de las Neus. Arribaren per fi al *xalet* que hi ha arrán de la nevera; se calsaren uns mitjots groixuts per no relliscar y donant la má als séus guías se disposaren á atravessar lo pa de glas, ab verdader frenesí.

Jo me las mirava, y veyá en son rostre arrugat la voluptuositat del perill... ó tal vegada la que 'ls produhían ab son contacte las mans de aquell parell de mocetóns alsantlas per la cintura y portantlas á pes de brassos, per tot allá ahont ellas no haurían pogut passar.

Los guías podían dir:—Menos mal si siguessen jovas y macas!...

*
* *

UN BRAU

—Lo día que m'hi envihin á mí, ja veurán lo que duran los fums d'aquests Gómez y aquests Maceos y aquests Quintins Banderas...

EN REMULL

—Dech semblar ab aquest deliciós traje
una hermosa sirena del mar....

(Música de ¡Al agua patos!)

Lo Montblanch siguié de Italia fins al any 60.
Avuy pertany á Fransa ó millor dit la séva cima
marca la frontera de las dos nacións.

¡Quant glas, quanta neu acumulada entre l' una
y l' altra!

Veyent lo Montblanch se comprén que las rela-
cions entre Fransa é Italia sigan avuy tan fredas!....

P. DEL O.

SORRA MENUDA

No t' empenyis, Leonor,
en semblar persona honrada.
¡No t' empenyis, per favor!
¡Be prou qu' ho estás d' empenyada!

Aquella tarde d' istiu
no la puch olvidar, Rosa,
dessota d' aquella alzina...
¡qué 'm varem tenir de sombra!

Dius, Paula, que no tinh cor
perque 't semblo indiferent?
No es aixó: es que mon amor
marxa... paula-tinament.

Ja fa uns quants días que tinh
la xicota molt malalta;
está débil, ullerosa
y grogas las sevas galdas.

Jo sufreiro, m' encaparro
y fins reso á Santa Clara
perque 'n día no llunyá
se 'm posi bé ma estimada.

Al respectarte, Lola, vaig sé un neci:
no 'm creya conquistarme 'l teu despreci.

—Per casarme vull, Inglada
una mossa un xich tonteta.
—Cásat, donchs, ab la Roseta
qu' es una mica tocada.

—En versos fa gala en Prida
de despreocupat sens mida
y ho afirma en papers diversos.
—¿Despreocupat y fá versos?
¡Bah! Digueuli qu' es mentida.

Sent molt alta y ben plantada
ma promesa Margarida
perque 's un xich apocada
molts li diuhen:—¡Qué encongida!
més jo 'ls responch:—Qué estirada!

Enamorat com un boig váreig llensarme
á explorar la teva ánima envilida,
y al veurer de tants altres las petjadas
y el fanch que trepitjar forsós debia,
aburrit del camí vaig torná enrera.
¡Estava intransitable aquella vía!

ROSSENDO PONS.

LA CREU DE 'N BENITO

Avants era bagulayre
després passá á regidor,
ara es *caballer crusat*...
¡Quíns progressos, ay Senyor!

LO COLERA Y LA HIGIENE Á BARCELONA

Lo bacilo coma *causant* de tanta mortalitat y de tants negocis y barallas *científicas*, despues de haberlo descubert lo descubridor de altres importants bacilos, vulgo *bastonets*, ha declarat aquest istiu la guerra á la patria del gran Confuci. ¡Pobres Xinos! per lo vist are els toca rebrer política y patológica-ment.

Lo cólera es la fantasma de cada istiu y com que la malaltia mes contagiosa de totes es la por, gran part del públich encara no s' ha acostumat á la paraula cólera com s' ha habituat á la de verola, xarrampió, tuberculosis, difteria, etc.; y aixó que á Europa causan aquestas milions de víctimas cada any y aquella á aquesta part de mon y sobre tot á Espanya, ja casi no serveix mes que de negoci y de justificant per obtenir certs empleos y cobrar bons sous, en lo socorregut ram de Beneficencia.

No hi ha poca gent que encara fugen plens de esglay si qualsevol diari estampa una d' aquelles gacetillas que sols se insertan per falta de original ó de originalitat del gacetiller y que poch mes ó menos diuen:

«En la calle de Tantarantana tuvo que ser auxiliada por un médico de la casa de socorro una mujer, que á consecuencia de haber comido fruta poco sazónada presentaba síntomas de entero-colitis.»

»También en San Ginés de Vilasar ha muerto un individuo de entero-colitis.»

»¡Qué hacen estas autoridades!» exclama lo periodista, es á dir, ho escriu en una cuartilla ab l' intenció tal volta mes que humanitaria sensacional, usant lo llenguatge del modern periodisme.

La noticia fa qu' se envihin telegramas, cablegramas, telefonemas, etc., etc.; entre lo ministre y lo gobernador de la provincia, enviand perits inspectors, se emiteixin *luminosos* dictámens, lo diari 'n parli y hasta hi hagi corresponsals especials. Los telégramas van encabesats com los vins fluixos, ab lo títol pavorós de ¡Diarreas sospechosas! ó lo que convingui als interesos noticiero-alarmistas y si molt convé, hasta lo clero s' en ocupa y lo rector del poble *infestat* diu desde la trona, que tots los mals y maluras que afligeixen á los seus feligresos son cástichs de Déu per la falta de creencias religiosas; que no creguin ab aixó que los sabis d' avuy ne diuhent microbis y que no son mes que paparrutxas y papadineros, ab una paraula, tot papas; qu' ell publicarà una *estadística* proban que lo cólera y las altres malalties infecciosas atacan molt menos als católichs, apostólichs y romans que als que perteneixen á las demás religions; que si avuy los xinos en lloch de creurer ab lo *suero* que un doctor nort-americá ha inventat pera combatre lo cólera, ja que ara están de moda los sueros, y que consisteix ab preparar la sanch de lloro ab aquell *bastonet* ab forma de coma, deixantse enganyar com xinos, se convertissen al catolicisme, sense necessitat de cap inyecció y sols ab una mica d' aigua beneyta se verificaria lo miracle de la profilaxis y terapéutica de tan terrible assot y la iglesia católica contaria en lo séu seno ab quatre ó cinch cents millons mes de prosélits. ¡Quín triunfo per la iglesia católica! pero ca, están deixats de la má de Déu y no tenen mes remey que 'l suero dels lloros. ¡Desgraciats!

A nostres lectors hem de tranquilisarlos portant á lo séu ánimo la *convicció* de que á Barcelona, modelo de bruticia urbana, ab totes las malas condicions de la mes rudimentaria higiene formal, ab clavegueras que l' aigua hi circula ab tota la velocitat

UNA QU' ESPERA L' ALBUM

—¡Vaja, tonta, no 't despacientis tant pel ditzós *Barcelona á la vista!* ¿No diu l' anunci que aviat surtirá?....

de cinch centímetros per hora, ab aigües potables *soi disant*, ab tot l' escándol de sofisticació d' aliments y medicaments, no tèn que temer res dels innumerables agents patógenos que circulan per l' atmósfera, desde lo moment que la *secció de higiene urbana* disposa diariament, que 's tirin dintre las claveguèras unas quantas regadoras plenas de una solució *desinfectant* y 's coluquin en los orinadors públichs uns quants pilonets simétricament disposats, molt monos per cert, de cloruro de cal.

També aixampla l' esperit del mes pusilánime lo de cremarse cada día, per la mateixa secció de higiene, unas quantas márfegas.... Lo demés son trons y jo 'ls asseguro que ab aquestas precaucions la salut pública está assegurada y que 'ls pacífichs habitants de Barcelona poden dormir tranquils sense preocuparse de abandonar lo foch de la ciutat per caurer á las brasas d' aquests pobles de per aquí plens de mosquits y pols, á menjar aquellas cols que diu que alimentan mes que pollastres á Barcelona.

Aquí tenim unas autoritats qu' enamoran y fa ja tant temps que ab mansuetut indigna estém entregats á la seva voluntat, que casi no tenim dret á dir aquesta boca es meva, tolerant com tolerém de la autoritat municipal, provincial y general las indignas comedias que en materia de beneficencia y sanitat portan á la práctica.

Ara en serio:

No temin lo cólera morbo asiátich, que al menos aquest té la ventatja de matar rápidamente; lo que deu horrorisarnos y sublevarnos es lo cólera.... nostras que poch á poch ens aniquila y mata.

La higiene no ha de existir en las nóminas del municipi, de la provincia y del Estat.

La higiene ha de combatrer sense concupicencias ni falsetats las causas de la terrible y vergonyosa xifra de mortandat á Barcelona.

¡30 per mil al any!

DOCTOR MANXIULA.

AMOR DE SASTRE

May mes digas *prenda ingrata* que los meus jurs son mentida, puig l' amor que per tú sento es tant gran que no te *mida*.

De tal manera m' encisas quan te tinch aquí á la vora que sens que m' en fassi cárrech se m' encalla la *estisora*,

Y molts cops per culpa teva pensant en ma sort fatal en lloch d' *enfilat* l' *agulla* he enfilat l' ull del *didal*.

Al veurer la teva *hetcura* tant s' inflama 'l meu amor que mirante se 'm *desfilan* las *entretelas* del cor.

Considera si haurá pres *proporcions* ma passió loca que per tú he fet jo més *galls* que no 'n pot treure una lloca.

Y per mes que m' ho exigeissis estima't més no podria que en mon *pit* qu' es gran de *talla* mes aixamplas no hi hauria.

Tant sols perque 't convencesis que lo meu cor *pica* igual que una *máquina* arbolada per una forsa infernal.

Y perque ningú pogués aprop teu ferme la guerra voldria teni't *cusida* dintre 'l *sarró* de l' *esquerra*.

Y voldria que m' aymessis com t' estimo, perque sé que dos *montats afinats* sense *fluix* ajustan bé.

RONDANT

—¡Y diuhen que aquests mesos tothom se 'n va! Encara 'ns queda algo que pot aná....

AMOR SENIL (per MARIANO FOIX)

—¡Volguer trencar avellanas, quan ja totes las dents sorollan!...

Voldria véure't esclava
dels teus jurs y 'ls teus petons
com lo *cos* dintre una *hermill*
ab bons *tirans* y *botons*.

Voldria que m'aclessis
los teus anhels un per un
puig las cosas *embastadas*
sols s'aguantan per un *punt*.

Y voldria que entre ditxas
de dos grans voluntats fillas
nos *lligués* tot un *teixit*
d' *atacats* y de *presillas*.

Pero ¡ay! per ma desgracia
m'has sortit *panyo cremat*
y aquest *llustre* que tú 't donas
no 'm fa *pessa*, la vritat.

¿De qué servirán mas queixas?
¿De qué servirán mos *prechs*
si 'l teu cor no es com mon cor
sense *arrugas* ni *doblechs*?

Si ab mi res del mon te *lliga*
digam'ho, que poch á poch
aniré desenganyantme
y evitaré tot *retoch*.

Mes si veyent ma locura
carinyosa 't vols mostrar
y per *adobar* la cosa
'm comensas d' *entornar*.

No pretenguis de cap modo
mostrarte'm esquiva y rara,
fentme fer *planxas* tant grossas
com las he fetas fins ara.

Perque estant jo previngut
y coneixente la treta
faré acopi per donarte'n
de molt *fil* y molta *beta*.

Fins que al escampar la nova
de que á la garjola soeh
descusiré la *costura*
y si m'has vist... jo tampoch.

Puig també 't sabré aborrrir
si no te 'm mostras sumisa
perque sé que no es possible
fer passá un bou per la *cisa*.

Advertint que si al fer *voras*
te proposas rebaixarme
y pera lograr l'objecta
comensas á *retallarme*,

creume, 't *marcaré* la cara
fente un *trau* ó dos als nassos
que no hi valdrán per *adob*
ni *surgidets* ni *pedassos*.

En cambi si en ton carinyo
no hi noto ni *estrips* ni *tacas*
de *probas* de voluntat
te 'n ompliré las *butxacas*.

Ja veus donchs que la *parroquia*
pera mí no 's perdrá pas;
si esgarrém la *temporada*
la culpa tú la tindrás.

MARANGÍ.

En rigor aquesta senmana podríam ben bé suprimir la revista, sense que 'ls nostres lector perdessin gran cosa.

Soroll de portas que 's tancan, grinyol d' altres portas que s' obran, artistes que fan la maleta per anársen, companyias que desfán la seva en los quartos que aquells están desocupant, escombras que s' afanyan per deixar lo teatro net, espolsadors que s' apressuran á treure la pols de las butacas... vels'hi aquí tot lo que dona de sí la senmana que acaba de transcorre.

El *Lirich* y l' *Eldorado* segueixen tancats, sense donar per ara lo més lleuger senyal de vida: y en quan als demés teatros, aquí va un rápit vistasso, siquiera per no perdre la costum.

TIVOLI

Demá, segóms sembla, tornarà á reempendre la marxa, ab una companyia d' *ópera* (fixins'hi bé) d' *ópera* espanyola, que comensará ab *La Dolores*, del mestre Bretón.

Ja tenim un teatro d' *ópera*: un.

NOVEDATS

Després dels beneficis del Sr. Mendoza y de la Sra. Guerrero, que han donat ocasió á aquests dos artistes pera convencers de las moltas simpatias que á Barcelona s' han conquistat, y en qual beneficis no hi ha hagut altre nota nova que l' estreno d' un hermosíssim diálech del Sr. Felíu y Codina titulat *Confessió general*, la companyia 's despedeix y 'l teatro s' tanca, pera tornar á obrirse próximament, si son certas las noticias que corran, ab una companyia d' *ópera*.
Vajin sumant: *ópera*, dos teatros.

GRAN-VIA

Tras una pila de cambis y recambis, més difícils d' entendre que las pujas y baixas de la *bolsa*, també en aquest teatro s' anuncia una companyia d' *ópera* (*opereta*) italiana.
Y van tres.

JARDI ESPANYOL

Dirigida pel mestre Pérez Cabrero, la companyia d' *ópera* d' aquest teatro va seguint lo séu camí, sense oferir res que valgui la pena de relatarse.

Pero vostés, vajin sumant.

Hem dit *ópera*: tres y aquest, quatre.

NOU RETIRO

Va sé 'l que va comensar y 'l que á remolch ha arrossegat á tots els demés.

Las funcions d' *ópera* hi continúan, no obstant, ab lo mateix brillo que 'l primer día y ab més concurrencia que may.

¿Quánts ne portém? ¿Quatre? Donchs ab aquest, fan cinch.

¡Cinch teatros d' *ópera* á principis d' Agost y com qui diu á dos passos l' un de l' altre!

¿No hi ha per aquí un empresari rumbós que s' animi á obrirne un parell més?

N. N. N.

NOVAS FORMAS

SONET

¡Aixó es aixó!

Max Nordau.

Alguns son modernistas, altres decadentistas; gent hi ha que creu la põesia cridada á despareixer; lo enamorat dels nous motllos se creu que cada hu pot fe lo que vulga y aixís se camina á que l' art siga una cosa incoherent; mes ben dit un geroglífich. Jo he pensat també posarhi mas mans pecadoras en tal assumpto, inventant la manera d' escriure en vers sens que 'l mes avispat ho endevini. Y per poguer probar ma trassa faig eix sonet ab que 'l mes sabi 's pasmará. Y veyam si sent *bunyol* arribaré com molts altres á fe escola.

JEPH DE JESPU.

NOTA DEL AUTOR.—Qui 's vulga convence de que aixó es un sonet, que ho llegeixi fent alto á cada onze sílabas.— Mes clar: á continuació vá posat en ratllas curtas:

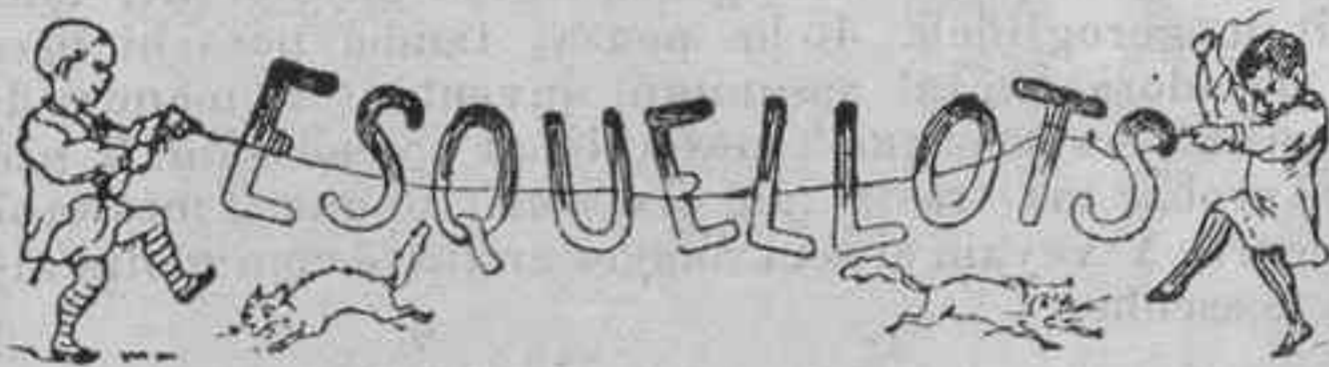
Alguns son modernistas, altres decadentistas; gent hi ha que creu la põesia cridada á despareixer; lo enamorat dels nous motllos se creu que cada hu pot fe lo que vulga y aixís se camina á que l' art siga una cosa incoherent; mes ben dit un geroglífich. Jo he pensat també posarhi mas mans pecadoras en tal assumpto, inventant la manera d' escriure en vers sens que 'l mes avispat ho endevini. Y per poguer probá ma trassa faig eix sonet ab que 'l més sabi's pasmará. Y veyam si sent *bunyol* arribaré com molts altres á fe escola.

JEPH DE JESPU.

LA XURRIACADA DE L' ÓPERA

—¡Arri tots! ¡Fora d' aquí,
que ja s' ha acabat el riure!
Si teniu ganas de viure,
hauréu d' imitarme á mí.

Vaja ¿no ho deyam nosaltres que aixó de las projectadas festas de la Mercé acabaria en punta?

¡Si coneixerém el panyo!

Cabalment á conseqüencia del esquellot que sobre aquest assumpto va *ressonar* en LA ESQUELLA de la senmana passada, hem rebut la visita d' un president de gremi, que assistí á la primera reunió dels organiadors, (!) y de las sévas explicacions se 'n vé á treure en clar:

Que no hi ha tal junta, ni comissió organiadora ni *Cristo que lo fundó*;

Que la majoria de las personas que figuran en las llistas publicadas, no saben quí 'ls hi ha posat;

Que ni existeix plau, ni programa ni res que s' ho sembli;

Qu' en el fondo de tot aixó sòls hi ha un galimatías com una casa;

Que ab seguretat no tindréu altras festas que las que cadascú fassi á la séva familia;

Y que será un verdader cándit l' entussiasta que per aquest objecte afluixi un céntim.

*
**

Lo que tenim l' honor de comunicar-los pel séu coneixement y efectes consegüents.

Si algú 'ls demana quartos ab motiu de las festas de la Mercé, obrin l' ull.

Y tanquin la bossa.

La literatura catalana está d' enhorabona.

Segons lo periódich *Vitalidade*, d' Aveiro, próximament veurá la llum pública, traduhit al portugués, l' hermós

poema de D. Víctor Balaguer, *Lo romiatje de l' ànima*.

La deliciosa obreta del Sr. Balaguer ha sigut ja publicada, además de la edició catalana, en castellá, provensal, francés, alemany, italiá y suech.

La traducció portuguesa 's titula *A romaria da minha alma*, y es deguda al distingit escriptor Accacio Vieira da Roza.

Nostre pa de cada dia.

Ramellet de gacetillas abreviadas:

«Ahir los *cacos* entraren en un magatzém de...»

«Ab fractura de porta fou ahir robat un...»

«Aprofitant l' ausencia dels inquilins...»

Vostés deurán pensar probablement que l' autoritat se 'n hauria de donar una mica de vergonya, porque tot aixó significa una evident falta de vigilancia...

Donchs, s' erran de mitj á mitj.

L' autoritat no pot ocupar-se en vigilar, ni se 'n ocupa efectivament, porque altra feyna té en posarse á las ordres de la *Fulla* y dedicarse á l' encarni-

sada persecució de las láminas massa alegres y dels llibres que no parlan de coses de iglesia,

Y naturalment, aixís com á molts lo llegir els fa perdre l' escriure, á l' autoritat la *Fulla* li ha fet perdre 'l vigilar.

Lo inteligent y laboriós director de la banda de la Casa de Caritat D. Joseph Torres, ha sigut nombrat cavaller de la real y distingida ordre de Isabel la Católica.

Creyém que avuy día, l' agraciats es dels que honran l' ordre d' aquella famosa reyna, y encare que no judiquém al home per aquesta classe de distincions ni 'ns enlluherna la quincalla que molts ostentan en lo pit, considerém que al senyor Torres, además de la de Isabel la Católica, li pertoca la de Beneficencia de primera classe, perque ensenyar com ensenya als assilats desde las primeras nocions de solfeig fins arribar á lograr un conjunt de banda tan hermós, no es cosa que pugui deixarse de premiar.

Lo senyor Torres al educar lo sentit musical dels infelissos assilats, ab aquell *amore* que no tothom posseheix, proporciona una de las notas mes dignas de la nostra *Casa Provincial de Caritat* y un medi per la emancipació honrada dels que, sense familia ó sense medis, han de viure de la Beneficencia durant llarch temps.

Los ciutadans que comprenen la significació de la banda de la Casa de Caritat de Barcelona, han de

dedicar un aplauso al seu director senyor Torres, perque la qu' ell practica es la verdadera caritat: la caritat que redimeix, no la qu' esclavisa.

Aquest día va ploure un rato... y *con tan plausible motivo* lo telégrafo y 'l teléfono quedaren interromputs.

Una idea.

Ja que aquests aparatos son tan delicats que ab quatre gotas se 'ns posan malalts, ¿per qué no se 'ls proveheix de parayguas y xubasqueros?

Casi tots els diaris tenen una secció titulada: *Ecos ciclistas*.

Allí s' explica ab tots los pels y senyals lo que la gent del *pedal* está fent, lo que farà, lo que projecta, lo que organisa, lo que proposa...

Y no obstant y ser molts los periódichs que á aquest ram del *sport* dedican atenció preferent, no n' hi vist cap que publicués la següent noticia, exacta de tota exactitut, y que jo hi tingut ocasió de comprobar:

«Passa ja de abús lo que alguns ciclistas están fent en la Gran-Vía, la major part de las nits.

»Considerant sens dupte que 'ls passeigs laterals del carrer de Corts son á propòsit pera entregarse á la seva diversió, allí se 'n van molts vespres á fer rodar las máquinas, sense fanal, ni bocina d' alar-

¡IGNOCENCIA!

¡Cóm se coneix que no sab lo que valen los bons mossos!

Per xó encare s' entreté fent posturetas als gossos.

»ma, invadint l' espay destinat á las personas que
»van á peu y exposanlas continuament á morir atro-
»pelladas.

»Velocipedistas d' aquesta naturalesa no necessi-
»tan comentaris.

»Ab la guardia civil n' hi ha prou.»

¿Qué cóm está 'l gran album de fotogra-
fias *Barcelona á la vista*?

Vejin l' anunci que vá en la plana co-
rresponent y allí 'n trobaran alguna noti-
cia.

Sense por d' equivocarnos ens atrevím

á dirho: *Barcelona á la vista* será procla-
mat lo rey dels albums.

L' últim epissodi de la famosa Exposició de Bellas
Arts, tancada 'l passat diumenje.

Era 'l vespre: s cremava un castell de fochs arti-
ficials, y al dispararse 'ls derrers cohets, un d' ells
pren una direcció equivocada y en lloch d' elevarse
en l' ayre, cau sobre 'l clatell d' un pobre espectador
y se li fica esquena endins, entre la roba y la carn.

Aquí tenen un ciutadá que, sense pensarho, era
expositor.

Exposava la pell.

NOSTRES ADMINISTRADORS MUNICIPALS

LO FAMÓS D. JOSEPH

Inspector dels mercats de Sant Joseph y Jerusalem, y gran protector de las sardanas de carrer.

Y si no se 'n va endur premi, va portársen al menys una bona cremada.

De totes maneres, lo que d' aixó se 'n desprén es que en la Exposició tot ha anat mal dirigit:

Los jurats.

L' adjudicació de premis.

La missa de Requiem.

Y 'ls cohets.

Ara falta sapiguer com anirán els comptes.

Potsé 'n surtirém més cremats nosaltres, que 'l pobre espectador de diumenje.

¿Quántas van a aquesta?

Alarmats per las avingudas d' aquests díes, que han estat á punt de fer desbordar la riera de 'n Malla varios propietaris, com de costum en parecudas ocasions, van anar á visitar al arcalde, demanantli que activés 'l desvío de la célebre riera.

L' arcalde, com de costum, va dirlos que ho tindria mol present.

La riera, com de costum, quedarà sense desviar.

Y fins el día que, com de costum, ens donguin un altre disgust sério no tornarem á pensarhi.

Així hem passat una infinitat d' anys.

¿Per qué no n' hi hem de passar una infinitat més?

A la Corunya 's tractava, per pura broma, de formar un batalló infantil, y ningú va volguer allistarshi á pesar de que als que prenguessin part en la gresca se 'ls oferia un traje.

Ja ho veuen com estém d' entussiasme bélich.

Ningú vol ser soldat.

¡Ni en broma!

¡Ni regalantli un vestit nou!!

Fransa s' *espanyolisa* á pas de carga.

Diumenje va haverhi corrida de toros á Perpinyán, á Dijón y á Burdeos, y en totes ellas los espasas, á petició del públich, hagueren de consumir l' última sort, matant *de veras* el bitxo.

Francament, no 'ns atrevim á felicitar als nostres vehins per aquest *adelanto*.

En cambi felicitém de tot cor al *Orfeón reusense*, que en las festas musicals de Montpeller ha brillat en primera línea y ha merescut las primeras distincions.

¡Bé per Reus!

Llegeixo:

«Un vehí d' aquesta ciutat ha demanat permís pera establir un servey de cotxes fúnebres de la séva invenció.»

Mentres siguin elegants y 'ls morts els trobin bé!..

RECEPTA CONTRA LA CALOR

L' únich consol que 'ns ha deixat el cel: viure tots rodejats de blocks de gel, suprimí americana y pantalons y ¡vinga mantecados y sifons!

Perque ja que per ells han de servir, me sembla qu' ells han de sé 'ls que donguin dictámen.

Y ara que parlem de morts y cosas funerarias.

Al senyor Samaranch, acreditat concejal y constructor d' atauts, li han concedit la creu de no sé qué.

Com tampoch sé si li han donada com á constructor d' atauts ó com á concejal.

Los voluntaris catalans de la passada guerra de Cuba han nombrat advocat séu... ¿no dirian á qui? A la Mare de Deu de Montserrat.

No sé si 'l nou advocat, ó advocada, 'ls portará 'ls plets ab gayre eficacia; pero quan menos 'ls voluntaris poden tenir la seguretad de que 'l defensor no 'ls importunará may presentantlos el compte.

¡Ey!.. A no ser qu' en nom d' ella hi vaji algún escolá!..

Un periódich s' exclama de que 'ls paquets de tabaco son cada día més petits.

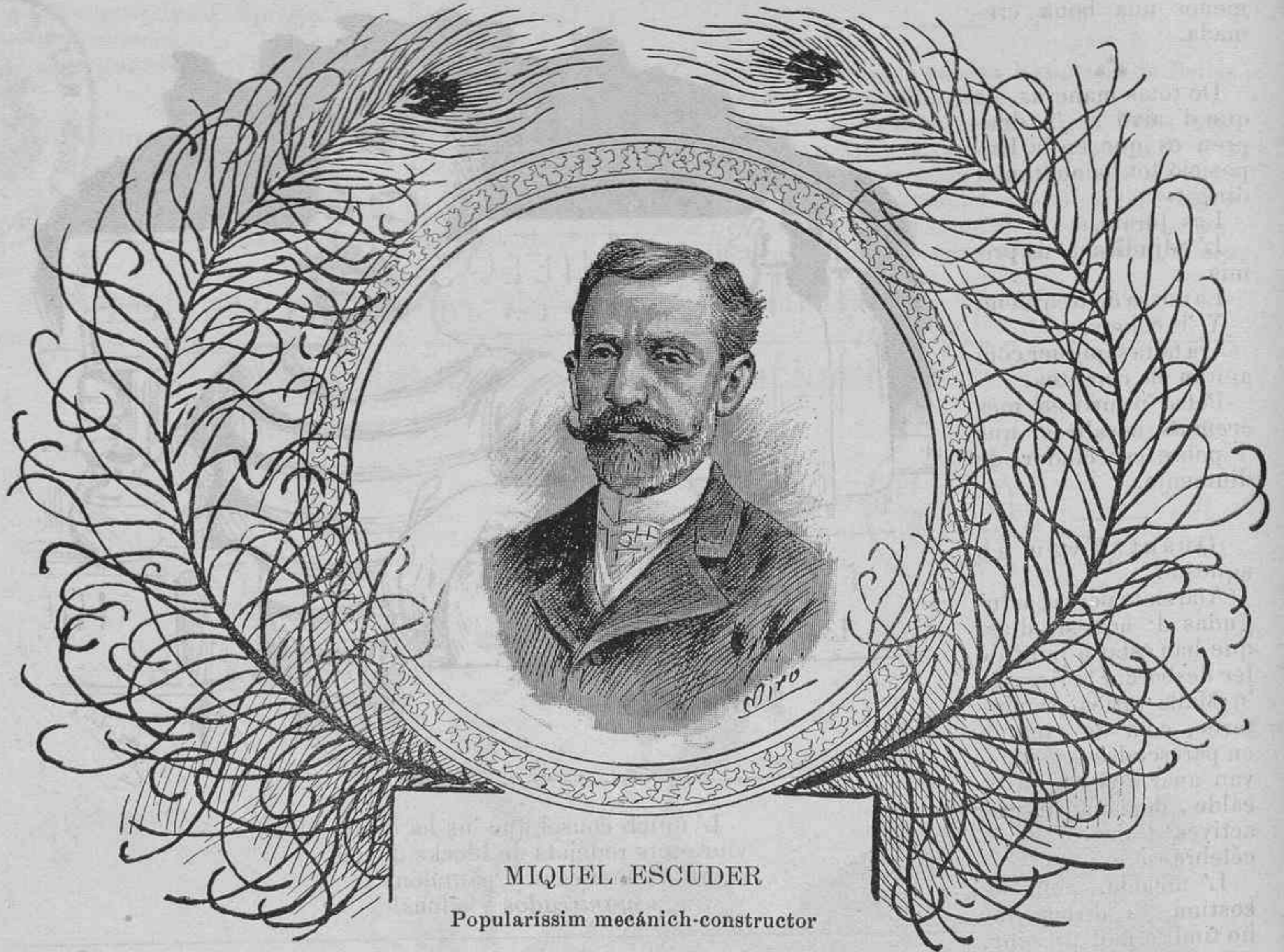
—¡May están contents aquestos!—deurá pensar l' Arrendataria: —¿No diuhén que 'l tabaco es tan dolent? Pues com menos n' hi haja, millor, homes!

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Re-co-ma-na-ri-a.*
- 2.ª Id. 2.ª.—*Do-lo-res.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Berga—Brega.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Elisabets—Corretjer—Sepúlveda—Alsina.*

INDUSTRIALS CATALANS

MIQUEL ESCUDER

Popularíssim mecánich-constructor

5.ª ROMBO.—

C
C A P
C A N A S
C A N A R I S
P A R I S
S I S
S

6.ª GEROGLÍFICH.—Per sobre son los sobretodos.

XARADA

Ma primera animal es;
també 'l dos y 'l hu-dos-tres.

JOAN B. MIRÓ.

MUDANSA

La mesura molt bé está
entre poch y tot ab a;
en castellá te vosté
qu' es un moble 'l tot ab e;
un acte sant y divi
es lo tot posat ab i;
que me la traigan la Sió
real tot posat ab o;
al versayre poch segú
li es infiel la tot ab u.

AGUILETA.

TRENCA-CLOSCAS

NO FA SOL

Formar ab aquestas tres notas musicals un nom d' hame.

JUMERA.

TERS DE SILABAS

• • • • •
• • • • •
• • • • •

Primera ratlla vertical y horisontal: ciutat espanyola.—
Segona: nom de dona.—Tercera: ciutat espanyola.

ANGEL PRÁCTICH.

CONVERSA

—Pere: may dirías que he plantat al horti?
—¿Ensiam?
—No es cosa de menjar; es una flor que entre tots dos
l' hem dita.

TÓFUL RUSCA.

GEROGLÍFICH

FULLA

EMILI REVOLTÓS.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

**LOS HERMANOS
ZEMGANN O**

POR
Edmundo de Goncourt

Traducción de
EMILIA PARDO BAZAN
Edición ilustrada
per *Apeles Mestres*
Un tomo 8.º Ptas. 4.

CLAVELES DOBLES

CUENTOS DE
DOBLE INTENCIÓN
Un tomo 8.º Ptas. 2.

BLANCHS Y NEGRES

Ó LA
Qüestió de Cuba
PER C. GUMÁ
ILUSTRADA PER M. Moliné
Preu: 2 ralets.

LA HIGIENE

DE LOS
SEXOS
POR EL
Dr. E. MONIN
Un tomo 8.º encuadernado
Ptas. 3'50.

**Y VA DE
CUENTOS**

por CARLOS EDO
Prólogo de Antonio de Valbuena
EDICIÓN ILUSTRADA
Un tomo 8.º Ptas. 3.

DOTZENA DE FRARE

OBRA PÓSTUMA
DE
FREDERICH SOLER (Pitarra)
ILUSTRADA PER M. Moliné
Preu: 2 pessetas.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

ACABAN DE PUBLICARSE LOS TOMOS 43 y 44

Tomo 43.—**CUENTOS VASCONGADOS**
por Francisca Sarasate de Mena

Tomo 44.—**DIALOGOS Y ARTÍCULOS**
por Francisco Pi y Margall

Elegantes cubiertas al cromo distintas para cada tomo.—Precio 2 reales cada tomo.

30
céntimos

«**La Esquilla de la Torratxa**»

¡Pronto, pronto, pronto saldrá!

Siguen activándose los trabajos de

30
céntimos

BARCELONA A LA VISTA

RIQUÍSIMO ALBUM DE FOTOGRAFÍAS

tan sorprendente por su perfección como por su inconcebible baratura. Contendrá

DIEZ Y SEIS

preciosas fotografías de lugares pintorescos y edificios notables de Barcelona, y costará solamente

30 céntimos

Derroche editorial como éste, no se ha visto ni se verá jamás

BARCELONA A LA VISTA

30 será una joya artística y un verdadero
regalo al público,

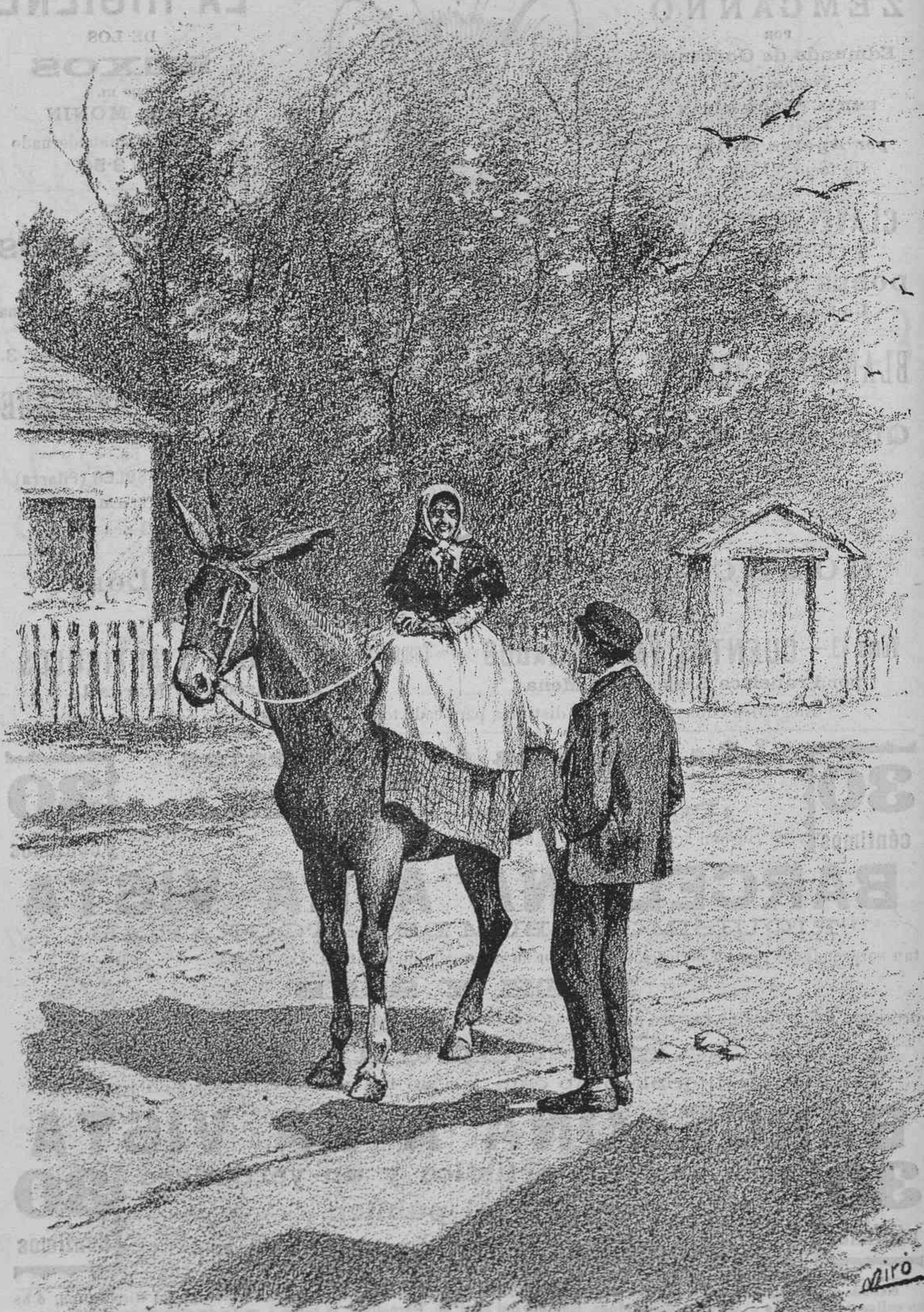
¡UN REGALO INCOMPARABLE!

30
céntimos

30
céntimos

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixa.

NOTAS CAMPESTRES

—¿No tens por d' anar ab aquesta mula?
—¿Por?... No mes me 'n fan els matxos.
—¿Que ho dius per mi?

miro